

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji

BMP.0790.2.6.2024

Pan
Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

w odpowiedzi na wystąpienie¹ Pana Rzecznika w sprawie *sytuacji mieszkańców osiedli romskich w Małopolsce*, uprzejmie przedstawiam następujące informacje.

W Małopolsce funkcjonuje około 35 organizacji i instytucji działających na rzecz społeczności romskiej, w tym 17 organizacji pozarządowych, skupiających w swych strukturach Romów. Organizacje aktywnie składają wnioski na dotacje celowe, programy lokalne i granty unijne. Największe skupiska społeczności romskiej znajdują się w powiecie: nowosądeckim, limanowskim, tatrzańskim, wadowickim, oświęcimskim, nowotarskim oraz w miastach: Nowy Sącz, Tarnów i Kraków.

Od 2003 r. społeczność romska otrzymuje wsparcie finansowe za pośrednictwem kolejnych programów rządowych. Początkowo w ramach programu pilotażowego, a następnie „Programu na rzecz społeczności romskiej w Polsce na lata 2004-2013”, w kolejnych latach „Programu integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020”. Aktualną strategię działań na rzecz społeczności romskiej określa „Program integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021-2030” (dalej: Program), na realizację którego w budżecie państwa zabezpieczono środki w kwocie 10 mln zł na każdy rok budżetowy, w tym dla Małopolski przyznano:

- w 2021 r. kwotę 4 677 900 zł na realizację 72 projektów;
- w 2022 r. kwotę 3 895 218 zł na realizację 70 projektów;
- w 2023 r. kwotę 3 461 880 zł na realizację 60 projektów;
- w 2024 r. kwotę 3 307 267 zł na realizację 66 projektów;
- na 2025 r. zaplanowano kwotę 3 664 976 zł na realizację 59 projektów.

Beneficjentami Programu są m.in.: Stowarzyszenie Kulturalno-Społeczne Romów w Tarnowie, Romskie Stowarzyszenie Oświatowe „HARANGOS” w Krakowie, Integracyjne Stowarzyszenie Sawore w Krakowie, Caritas Diecezji Tarnowskiej, Krajowy Duszpasterz Romów - ks. Stanisław Opocki, Świetlica dla dzieci im. Jana Pawła II w Wadowicach, Stowarzyszenie „Jududoro” w Nowym Sączu, Towarzystwo Krzewienia Kultury i Tradycji Romskiej „Kałę Jakha” w Krakowie, Stowarzyszenie „Mocni Razem” w Maruszynie, Stowarzyszenie „Czuj!Czuwaj” w Maruszynie, Małopolskie Stowarzyszenie Romów „JAMARO” w Andrychowie, Komitet Opieki nad Zabytkami Kultury Żydowskiej w Tarnowie, Fundacja Sztuki „Jaw Dikh” w Czarnej Górze, Stowarzyszenie „Romano Ito” w Krakowie, Stowarzyszenie

¹ pismo z 17 grudnia 2024 r., sygn. XI.816.27.2023.JK

„Bergitka Roma" w Nowym Sączu, Stowarzyszenie Romów w Polsce w Oświęcimiu oraz Stowarzyszenie Romów „Cierchenia" w Wadowicach.

Organizacje romskie z Małopolski otrzymują także dotacje podmiotowe na bieżącą działalność oraz dotacje celowe na organizację warsztatów artystycznych, edukacyjnych, wspierania szkółek niedzielnych, organizację dni kultury romskiej, wydawanie czasopism, organizowanie wydarzeń upamiętniających zagładę Romów i Sinty podczas II Wojny Światowej.

Na powyższe przedsięwzięcia Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji udzielił w 2024 r. 12 dotacji na łączną kwotę 485 600,00 zł.

Najważniejsze problemy społeczności romskiej wiążą się z niskim poziomem wykształcenia, ubóstwem, bezrobociem, a także złymi warunkami mieszkaniowymi. Ze względu na wysokie bezrobocie pokoleniowe, wielodzietność i występujące patologie sytuacja ekonomiczna rodzin romskich jest wyjątkowo trudna. Nie bez znaczenia jest również postawa roszczeniowa, a także niewielka aktywność na rzecz zmiany własnej sytuacji życiowej, co ma głębokie uwarunkowania społeczne.

Osiedla w Maszkowicach i Koszarach są lokalizacjami wymagającymi uwagi, regularnej analizy sytuacji oraz zmian. Głównym problemem ww. osiedli jest sytuacja społeczno-bytowa związana z bardzo dużym skupiskiem ludności w jednym miejscu, samowolami budowlanymi oraz złymi warunkami mieszkalnymi i sanitarnymi. W celu rozwiązywania problemów mieszkaniowych Wojewoda Małopolski w 2017 r. powołał Zespół ds. rozwiązywania problemów mieszkaniowych i socjalno-bytowych osiedla romskiego w Maszkowicach.

Na powyższym osiedlu znajduje się 57 samowoli budowlanych, które uzyskały zatwierdzenia Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego. Dodatkowo jest prowadzonych 6 postępowań administracyjnych, w tym 4 legalizacyjne. W toku są obecnie 34 postępowania egzekucyjne, w których zobowiązanymi są gmina - 4 i Romowie - 30. Łączna suma grzywien nałożonych na mieszkańców osady wynosi - 570 300,30 zł. W czterech przypadkach Naczelnik Urzędu Skarbowego w Nowym Sączu, z uwagi na bezskuteczność egzekucji, umorzył postępowania wobec wyegzekwowania nałożonych grzywien. Ponadto, Komornik Sądu przy Sądzie Rejonowym w Nowym Sączu, również z uwagi na bezskuteczność egzekucji, umorzył prowadzone postępowanie egzekucyjne i obciążył Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego jako wierzyciela w części kosztami egzekucyjnymi.

Dodatkowo, w 2024 r. Wojewoda Małopolski powołał Zespół ds. rozwiązywania problemów społeczności romskiej zamieszkującej osiedle w Koszarach, na terenie którego obecnie jest posadowionych 15 budynków, w tym 3 będące własnością Gminy Limanowa, w których zamieszkuje 9 rodzin romskich. Pozostałe osoby mieszkają w budynkach wybudowanych bez wymaganego zezwolenia budowlanego. Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Limanowej prowadzi

14 postępowań egzekucyjnych w administracji wobec mieszkańców osiedla w Koszarach, w tym: 2 postępowania skierowano do ponownego rozpatrzenia (złożono zażalenie), wobec 4 postępowań wystawiono wykonania zastępcze oraz w stosunku do 1 postępowania wszczęto z urzędu postępowanie administracyjne w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego. Ogółem na zobowiązanych nałożono kary grzywny w kwocie 631 405,34 zł.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, wspólnie z Wojewodą Małopolskim i romskimi organizacjami pozarządowymi, rokrocznie podejmuje działania oraz deklaruje chęć wsparcia lokalnych władz samorządowych w rozwiązaniu sytuacji w Maszkowicach i Koszarach. Należy jednak pamiętać, że środki budżetowe, które gwarantuje Program pozostają na stałym poziomie, a wzrost kosztów utrzymania i działalność m.in. świetlic integracyjnych powoduje ograniczenie możliwości finansowania innych projektów lub wręcz rezygnację z ich realizowania. Dodatkowo, projekty z dziedziny mieszkalnictwa należą zwykle do najbardziej kosztownych. Z kolei przekazanie większych środków dla Województwa Małopolskiego wpłynęłoby negatywnie na realizację projektów zaplanowanych w Programie w pozostałych województwach – przy czym województwo małopolskie jest największym beneficjentem Programu w Polsce.

Natomiast odnosząc się do propozycji Pana Rzecznika polegającej na opracowaniu diagnozy społecznej dla osiedli w Koszarach i w Maszkowicach, uprzejmie informuję, że Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, wspólnie z Wojewodą Małopolskim, dokona analizy możliwości skorzystania z przewidzianych w Programie środków pochodzących z rezerwy celowej oraz przeznaczenia ich na przygotowanie diagnozy społecznej dotyczącej społeczności romskiej mieszkającej na osiedlu w Koszarach, a także opracowanie aktualizacji istniejącej diagnozy społecznej mieszkańców osiedla w Maszkowicach. Powyższe może stanowić ważny element w planowaniu dalszych działań, mających na celu poprawę warunków bytowych mieszkańców ww. osiedli.

Z poważaniem

z up. Tomasz Szymański

Sekretarz Stanu

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/